

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХЕРСОНСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»
ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В ПЕРЕЯСЛАВІ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ЛУГАНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Теоретико-методологічні основи розвитку освіти та управлінської діяльності

Матеріали
ІХ Всеукраїнської науково-практичної
конференції з міжнародною участю

4 грудня 2025 року

Херсон

УДК 37.018
Т 33

Редакційна колегія:

Жорова І. Я. – доктор педагогічних наук, професор;

Кузьменко В. В. – доктор педагогічних наук, професор;

Слюсаренко Н. В. – доктор педагогічних наук, професор;

Кохановська О. В. – доктор педагогічних наук, професор;

Одайник С. Ф. – доктор філософії, доцент.

Теоретико-методологічні основи розвитку освіти та управлінської діяльності: матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (4 грудня 2025 року, м. Херсон) / за ред. Кузьменка В. В., Слюсаренко Н. В.: Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2025. 380 с.

Збірник містить матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Теоретико-методологічні основи розвитку освіти та управлінської діяльності». У працях авторів розглянуто теоретико-методологічні основи розвитку освіти та управлінської діяльності в умовах суспільних трансформацій і глобальних викликів; стратегії управління закладами освіти в період воєнного стану та повоєнного відновлення; професійний і особистісний розвиток педагогічних та управлінських кадрів у системі неперервної освіти й сучасних освітніх практик; цифрову трансформацію систему освіти й управління на основі інновацій, освітньої аналітики та технологій штучного інтелекту; освіту як простір формування цінностей, громадянської відповідальності, патріотизму; міжнародну співпрацю та інтеграційні процеси у сфері освіти і науки.

УДК 37.018

Статті подано в авторській редакції. Відповідальність за точність викладених у публікаціях фактів несуть автори.

© **КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2025**

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ
ТА УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ЗМІСТ

Баштанікова А. А., Водяна В. О. Методи гри та театралізації в процесі аналізу музичних творів з учнями початкових класів	8
Бела О. В. Цифровізація управління якістю в ЗЗСО у вимірі можливостей, ризиків та управлінських рішень	11
Беспарточна О. І. Сучасні тенденції розвитку вищої педагогічної освіти в Україні та Німеччині	14
Біла Л. В. Професійне зростання педагога в часи війни: від викликів до можливостей	18
Білаковський О. І. Формування SOFT SKILLS компетентностей студентської молоді як чинник розвитку громадянської відповідальності та ціннісних орієнтацій в освітньому просторі	21
Близнак М. М., Підгорний К. О. Використання сучасних інформаційних технологій для підготовки фахівців професійної освіти	24
Боднар О. С., Шевчик Б. В. Алгоритм процесу формування управлінської компетентності майбутніх менеджерів в умовах воєнного стану	30
Болотникова Т. Г. Навчально-методичне забезпечення фізкультурної освіти на початку ХХІ ст.	33
Бохонько Є. О., Ластовецький О. М. Використання новітнього обладнання та технологій у ремонті колісних транспортних засобів як чинник професійного розвитку педагогічних кадрів у системі неперервної освіти	36
Бохонько Є. О., Михайлов С. В. Впровадження інноваційних методів діагностики автомобілів із використанням сучасного обладнання як чинник оновлення змісту навчальних програм та розвитку педагогічних кадрів у системі неперервної освіти	38
Браїло Ю. В. Цифрова трансформація управління фізкультурно-оздоровчим процесом у закладах дошкільної освіти засобами інноваційних технологій	41
Бурім О. В. Педагогічна стійкість у часи невизначеності: практики ресурсної комунікації	43
Валькова О. Б., Водяна В. О. Виховний потенціал сучасних українських пісень для дітей у формуванні національної ідентичності учнів початкової школи ..	46
Вархов Н. Р., Водяна В. О. Використання засобів графічного моделювання форми у навчанні музичному сприйманню учнів молодшого шкільного віку	48
Вархов С. Р., Водяна В. О. Внесок Я. Степового у розвиток вокальної та інструментальної музики для дітей як джерело репертуару для початкової школи	51
Vasylenko O. M. Concept of formation of professional orientation in students of socio-economic specialties in the process of continuous training	53
Возна В.В., Водяна В. О. Художньо-стильові особливості українського пісенного репертуару для учнів початкових класів: критерії добору і методи вивчення	55
Волч І. Р., Михайлишин Г. І., П'ятковський Т. І. Особливості застосування кейс-методу при підготовці фахівців медичного профілю	58
Гавришак Г. Р., Уруський А. В. Історичні аспекти формування перших закладів технічної освіти в Європі	60
Гальчинський В. В., Дембіцька С. В. Особливості розвитку SOFT SKILLS майбутніх фахівців іт-спеціальностей засобами цифрових освітніх платформ в умовах прискореної глобальної трансформації	64

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ
ТА УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

3. Гришук О. С. Резильєнтність педагога в фокусі НУШ https://vseosvita.ua/library/rezilyientnist-pedahoha-v-fokusi-nush-870110.html?utm_source=chatgpt.com.
4. Мерзлякова О. Л. Аналітичний огляд «Резильєнтність або психологічна стійкість: концепт, вимірювання, розвиток». *Аналітичний вісник у сфері освіти й науки: довід. бюл. /* наук. ред. М. Л. Ростока; бібліогр. ред. Л. О. Пономаренко; НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Вінниця: ТВОРИ, 2023. Вип. 18. 120 с.
5. Соціально-психологічні ресурси особистості в екстремальних умовах: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 28 квітня 2023 року, м. Київ. Львів Торунь: Liha-Pres, 2023. 96 с.

Валькова О. Б., Водяна В. О.*

**ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ
ПІСЕНЬ ДЛЯ ДІТЕЙ У ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ІДЕНТИЧНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ**

Формування національної ідентичності в учнів початкової школи є ключовим завданням сучасної української освіти в умовах посиленої актуалізації суспільних цінностей, культурного відродження та оборони національної державності. Сучасні пісні для дітей виконують множинні виховні функції: вони передають символіку, мовленнєво-культурні коди, історичні сюжети та моральні настанови, допомагають репрезентувати спільні культурні практики й створюють емоційний простір приналежності. Інтеграція пісенної творчості у школу та позашкільня забезпечує системне залучення дітей до культурної спадщини, сприяє розвитку мовленнєвої компетентності, емпатії та колективної самоусвідомленості. Водночас швидкі трансформації медіаполя, цифрова глобалізація та комерціалізація дитячого контенту ставлять питання добору репертуару, методичної підготовки вчителя та критичного супроводу музичного матеріалу. Тому наукове осмислення виховного потенціалу сучасних пісень для дітей у початковій школі є актуальним і практично значущим завданням, що вимагає міждисциплінарного підходу – музикознавчого, педагогічного та культурологічного.

Мета публікації полягає в аналізі виховного потенціалу сучасних пісень для дітей у процесі формування національної ідентичності учнів початкової школи, з'ясуванні їх змістово-ціннісних, емоційно-естетичних і культуротворчих функцій, а також у визначенні ефективних педагогічних умов використання пісенного матеріалу для розвитку в дітей почуття належності до української нації.

Проблему виховного потенціалу пісень для дітей у формуванні національної ідентичності досліджували як українські, так і зарубіжні науковці. Зокрема, К. Журба та О. Рейпольська [1] наголошують на важливості формування ідентичності з раннього віку через культурний зміст освіти. І. Юрчишина [3] підкреслює роль пісні як засобу естетичного й громадянського виховання. У статті вчених І. Parageorgi, G. Welch, E. imonides, [4], що присвячена дослідженню

* © Валькова О. Б., Водяна В. О.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ
ТА УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ролі співу у соціологізації дітей доведено, що спільний спів сприяє розвитку соціальної згуртованості та почуття належності. О. Яструб розглядає музичну творчість М. Лисенка як чинник самовизначення національної культури [5].

Після 2014 року й особливо внаслідок повномасштабної агресії Росії проти України питання національної ідентичності в освіті України отримали нагальне значення: школа розглядається як основний інституційний майданчик суспільного відтворення культурних смислів. Мистецька освіта, зокрема музика, визнається важливим інструментом формування ідентичності та громадянських цінностей; офіційні ініціативи й галузеві дискусії підтверджують пріоритет інтеграції мистецтва в систему виховання [2].

Пісня в дитячому повсякденні – це не лише музична форма, а й засіб соціалізації: вона моделює мовні зразки, сюжетні моделі поведінки, символічні коди та ритуали спільності. Теоретичні дослідження музичної освіти виокремлюють кілька функцій пісні в розвитку дитини: комунікативну, емоційну, когнітивну та ідентифікаційну. Дослідження, які вивчали зв'язок співу та національної ідентичності у дітей молодшого шкільного віку, показали, що регулярне залучення до спільного співу посилює відчуття «ми» і сприяє соціальній інтеграції в групі [4].

Репертуар пісень для дітей молодшого шкільного віку умовно можна поділити на: народні пісні та їхні адаптації; класичні твори українських композиторів, адаптовані для дітей; сучасні авторські пісні, орієнтовані на дитячу аудиторію; навчально-ігрові пісні та мультиплікаційні хіти. Народна спадщина та твори національної класики виконують інтеграційну функцію, передаючи історичні та етнокультурні смисли, у порівнянні з ними авторська сучасна пісня має здатність швидше відгукуватися на сьогодення і тим самим активно впливати на формування національної ідентичності. Методичні матеріали та підручники з початкової музичної освіти підкреслюють значення творів українських композиторів для молодших класів [3].

Ефективне застосування українських пісень для дітей передбачає системність (циклічна робота з певними темами), багатомодальність (спів, рух, візуалізація, драматизація), контекстуалізацію (пов'язання пісні з історією, образотворчим мистецтвом, народними звичаями) та критичне опрацювання змісту (обговорення символіки, мовних зворотів, гендерних стереотипів). Серед практичних завдань, які стоять перед учителем музичного мистецтва є такі: адаптація репертуару з урахуванням віку дітей, створення тематичних музично-літературних проєктів, залучення локальної пісенної спадщини (краєзнавча компонента), співпраця з батьками та громадою. Важливою є також роль вчителя як фасилітатора культурного діалогу, який допомагає дітям осмислити смисл пісень і їхнє місце в національній культурі [3].

Серед викликів, які ускладнюють процес ефективного застосування українських пісень для дітей як засобу формування

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ ТА УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

національної ідентичності учнів є: недостатня методична підготовка вчителів щодо використання сучасного репертуару у патріотичному та культурно-національному контексті; ризики одноманітності через масовий медіаконтент; ризики догматизації: виховання національної ідентичності має зберігати відкритість, толерантність і критичне мислення [1].

На сьогодні актуальними практичними завданнями для вчителів початкової школи є розробка методичних комплексів з адаптації різножанрового пісенного українського репертуару для молодших школярів та інтеграція пісень в міжпредметні цикли (мова, історія, образотворче мистецтво).

Отже, сучасні українські пісні для дітей мають значний виховний потенціал у формуванні національної ідентичності учнів початкової школи за умови продуманої методики, якісного підбору репертуару та інтеграції пісенного матеріалу в освітній процес.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Журба, К., Рейпольська, О. Утвердження української національної та громадянської ідентичності: монографія. Київ: Компрінт, 2024. 248 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741358/1/Монографія%20Ідентичність.pdf>.
2. Мистецтво як інструмент формування ідентичності: МОН провело зустріч щодо оновлення мистецької освіти. МОН: новини, 01 квітня 2025. URL: mon.gov.ua/news/mystetstvo-iak-instrument-formuvannia-identychnosti.
3. Юрчишина, І. А. Початкова музична освіта в Україні: сучасні соціокультурні трансформації. Київ: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2021. 120 с. URI: elib.nakkkim.edu.ua/handle/123456789/3667.
4. Parageorgi, I., Welch, G., Himonides, E. Singing and social identity in young children. *Psychology of Music*, 2022. URL: pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC9201955.
5. Yastrub, O. Musical and educational activities of Mykola Lysenko as a phenomenon of self-identification of the national culture. *Problems of Interaction Between Arts Pedagogy and the Theory and Practice of Education*, 2019. URL: researchgate.net/publication/341620654.

Вархов Н. Р., Водяна В. О.*

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ГРАФІЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ФОРМИ У НАВЧАННІ МУЗИЧНОМУ СПРИЙМАННЮ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальність дослідження використання графічного моделювання форми у навчанні музичному сприйманню молодших школярів зумовлена сучасними потребами початкової освіти, що орієнтована на розвиток творчих, емоційних і пізнавальних якостей дитини. У музичному навчанні молодші школярі часто стикаються з труднощами розуміння форми музичного твору, оскільки цей аспект є абстрактним і потребує певного рівня слухового досвіду. Використання графічних моделей дає змогу подолати ці труднощі, адже забезпечує переклад звукових явищ у наочні образи, доступні

* © Вархов Н. Р., Водяна В. О.